

večernje probe u društva »Joža Vlahović« i »Vinko Jeđut« i tako znatno proširili svoje znanje o plesu i koreografiji.

U srpnju je održan novi tečaj u Puli koji je radio u dva odjela. U jednom su bili početnici, dakle oni koji prvi put sudjeluju na tečaju, a u drugom oni koji su već završili ranije tečajeve.

Odaziv slušača bio je velik i sve je više onih koji dolaze na tečaj i s područja drugih republika. Početnici su prolazili istu građu što su je prije proučavali njihovi stariji drugovi. Rad je proširen proučavanjem bilježenja plesnih pokreta, tzv. plesnim pismom, pa će se njihovo učenje nastaviti i dalje, naročito Labanova kinetografija. Tome što se ove godine svladalo više materijala uzrok je briga Saveza muzičkih društava koji je uspio nabaviti i sam objaviti velik dio notnih i plesnih primjera te su tečajci imali veći broj priručnika nego prošle godine.

Starija je skupina pristupila specijalističkom upoznavanju zona. Ove je godine potanko obrađen materijal iz panonske plesne zone. U budućće će se prikazivati svake godine po jedno područje i tečajci će na kraju moći dobiti diplome kvalificiranih vođa folklornih skupina. Slušači su proširili i svoje muzičko obrazovanje, a zajedno s novim polaznicima započeli su i proučavanje plesnih pisama.

Uz autora ovih redaka na kursu su predavali prof. Božo Antonić (ritmičke osnove narodnog plesa), te Hanibal Dundović (demonstracija plesova). Osim toga, predavalo se o plesnim običajima pojedinih krajeva, osnovima koreografije i poznavanju scenskih zakona te o plesnim pismima.

Kao i prošle godine domaćin tečajeva bio je Dom mladih u Puli, kojega briga i dobra organizacija zaslužuju priznanje.

Ivan Ivančan

PRVA SMOTRA ETNOGRAFSKOG I FOLKLORNOG FILMA BALKANSKIH ZEMALJA

(Niš, 11—14. XII 1964.)

Pod pokroviteljstvom Jugoslavenske nacionalne komisije za UNESCO, Komisija za film Etnološkog društva Jugoslavije i Festival jugoslavenskog filma započeli su značajnu akciju prikazivanja, selekcije i analize važnog oblika suvremene naučne dokumentacije — etnografskog i folklornog filma. Na smotri u Nišu prikazano je 50 filmova. Uzimajući kao osnovu naučnu vrijednost ovoga filmskog žanra, na smotri su jednako značenje imali filmovi snimljeni svima postojećim tehnikama. Prikazana su 3 filma snimljena na vrpici od 8 mm, 5 filmova na vrpici od 16 mm i 42 filma na vrpici 35 mm. Premda su filmovi na vrpici od 35 mm, u pogledu tehničke obradbe, bili najbolji, ipak su pojedini među njima nedovoljno stručno i uz neprikladan komentar prikazali rekonstrukciju već izumrlih običaja, a takav rad neminovno vodi kiču. Od ukupnoga broja filmova, 19 su ih prikazali stručnjaci iz susjednih zemalja: Bugarske, Rumunjske i Mađarske.

Između 8 bugarskih filmova posebno se ističe film »Nestinari« koji prikazuje ples bosonogih žena po žeravici, zatim film o pokladnim običajima »Kukeri« i film »Pirin pjeva« koji, prikazujući festival izvornoga folklora, pruža mogućnost da upoznamo stare bugarske narodne nošnje, instrumente i plesove, a ujedno nas upućuje i upozorava na velika nastojanja naših susjeda da sačuvaju od zaborava značajne tekovine narodne tradicije i kulture.

U 6 rumunjskih filmova upoznali smo svadbene običaje i običaje oko proljetnog izгона stoke u planinu, karakteristike drvorezbarstva i keramike i vidjeli veoma sadržajan i iscrpan prikaz poznatog etnoparka Satuluji u Bukureštu.

Mađarska je prikazala svoja 4 filma. Film »Proljeće u Bujaku« rekonstruira nekadašnje proljetne običaje, »Stari mlinovi« i »Stari muzički instrumenti« povezivanjem današnje funkcije s prikazivanjem muzejskoga predmeta daje zanimljiva saznanja o ovom obliku narodnog života, dok je film »Pokladne maske« idilična storija snimljena na popularan način, a prikazuje rekonstruirane pokladne običaje iz života jugoslavenskih nacionalnih manjina u Mađarskoj.

Jugoslavenski filmovi, prikazani na ovoj smotri, mogu se svrstati u široku skalu od čisto naučno-dokumentarnoga do popularno-turističkoga, gotovo komercijalnoga filma. Kao proizvođači filmova predstavila su se sva važnija jugoslavenska filmska poduzeća, zatim Centar za prosvjetni i nastavni film SR Hrvatske iz Zagreba,

Etnološki muzej Skopje, Glasbeno-narodopisni institut iz Ljubljane, Institut za narodnu umjetnost iz Zagreba i Vojvodanski muzej iz Novog Sada. S tehničke strane bili su slabiji filmovi na vrpici od 8 i 16 mm, ali su upravo ti filmovi rađeni s isključivom tendencijom da budu naučni dokumenti narodnoga života. Tako se mogu istaknuti filmovi od 16 mm »Slavonska zadruga Živić-Krlavini«, »Ovnova čast« i film od 8 mm »Prišiel je kurent«. (Institut za narodnu umjetnost u Zagrebu poslao je na ovu smotru filmove »Kumpanija« i »Bal na maškare« koji obrađuju pokladne običaje i plesove iz Blata na Korčulj i Putnikovića na Pelješcu.)

Među filmovima na vrpici od 35 mm najviše se približio osnovnoj težnji da bude vjeran isječak iz života naroda jednoga kraja film »Svatovi« Sutjeska-filma iz Sarajeva. Slika je u ovom filmu popraćena izvornom narodnom muzikom i pjesmom, dok u nekim drugim filmovima uvođenje simfonijskog orkestra i neadekvatne muzike čini znatan nedostatak (npr. film »Ritam i zvuk« Vardar-filma iz Skopja).

Posebnom toplinom i dopadljivošću, ispunjavajući u dobroj mjeri osnovnu koncepciju ove smotre, ističu se filmovi »Vuk« Zagreb-filma i »Kada jesen dođe« Sutjeska-filma. Ova dva filma daju realan prikaz stočarstva, radosti i žalosti pastira i pastirskog života.

Projiciranje nekih turističkih filmova (»Konavoka« Avala-filma i »Karneval« Zagreb-filma) nije bilo u suprotnosti s etnografskim značajem ove smotre. Međutim, prikazano je i nekoliko neuspjelih, neuvjerljivih, gotovo diletantskih rekonstrukcija narodnog života i običaja (»Kok pr kok« Lovćen-filma i »Moreška« Zagreb-filma).

Referati poznatih etnologa i filmskih radnika dra M. Gavazzija, Ž. Pešića, dra N. Kureta, M. Vidakovića i V. Kličkove pomogli su da se, uz diskusiju, analizira stvarna vrijednost etnološkog filma kao naučnoga dokumenta određenog vremena, njegova nastavna i općedogojna uloga, te veliko značenje za rekonstrukciju i analizu pojedinih pojava u narodnom životu. Ova vrsta filmova, naročito među susjednim narodima, može značiti izrazit prilog analizi etnoloških pojava, stvarati jače kulturne i prijateljske veze među susjednim narodima, pa je odlučeno da se svake druge godine održi smotra etnoloških filmova iz država jugoistočne Evrope, a iduća smotra održat će se u Sofiji.

Josip Milićević

IZ DJELATNOSTI INSTITUTA ZA NARODNU UMJETNOST U 1964. GODINI

Dio poslova obavljenih u Institutu u toku 1964. godine uklapa se u okvire višegodišnjih institutskih zadataka i nastavak je rada započetog prijašnjih godina (vidi prikaz djelatnosti Instituta objavljen u *Narodnoj umjetnosti*, knj. 2).

Protekle godine nastavljeno je kompleksno proučavanje folklora južne i srednje Dalmacije. Terenski rad vršio se na području donjeg toka Neretve i na poluotoku Pelješcu, gdje je sedam institutskih stručnjaka boravilo ukupno 182 dana (pojedinaac prosječno oko 26 dana). Prikupljeno je (magnetofonskim snimanjem i zapisivanjem) oko 550 narodnih pjesama, 250 pripovijedaka i predaja, 730 poslovice i zagonetki, 45 snimaka svirke, 120 opisa narodnih običaja, 40 zapisa narodnih dramskih tekstova i igara, 50 zapisa o plesu i 16 opisa plesnih običaja, 140 crteža likovne dokumentacije, 70 fotografija (crno-bijelih i u koloru), snimljen je jedan film (*Bal na maškare* u Putnikovićima).

Sva skupljena građa sistematski se prepisuje, notno transkribira, razvrstava stručno itd.

Višegodišnji rad oko pripremanja indeksa hrvatskosrpskih narodnih pripovijedaka nastavio se i protekle godine. U protekloj godini obavljeno je ekscerptiranje građe s oko 4.000 strana narodnih pripovijedaka iz 260 knjiga, časopisa i kalendara pa je time obrada literature iz zagrebačkih biblioteka pretežnim dijelom dovršena.

Paralelno se nastavljao i posao oko razvrstavanja pripovijedaka po sistemu Aarne-Thompsona.

Od ostalih radova obavljenih u protekloj godini značajniji su ovi:

Dovršavanjem zbirke *Epske narodne pjesme II* potpuno je završen rad troje institutskih stručnjaka koji su za kolekciju *Pet stoljeća hrvatske književnosti* pripremili pet studijski obrađenih zbirki narodne književnosti (lirske narodne pjesme,